

Ryttylä 12.10.2015
Matti Väisänen

JEESUS JA HÄNEN LÄHETILÄÄNSÄ
Jh 13:6–20
(21 HJS III)
Markuksen srk. Helsinki
(18.10.2015)

Teksti

– Nousemme kuulemaan tämän päivän evankeliumia, joka on kirjoitettu Jh 13:16-20.

16. Totisesti, totisesti minä sanon teille: ei ole palvelija herraansa suurempi eikä lähettiläs lähettäjäänsä suurempi. 17. Jos te tämän tiedätte, niin olette autuaat, jos te sen teette. 18. En minä puhu teistä kaikista: minä tiedän, ketkä olen valinnut; mutta tämän kirjoituksen piti käymän toteen: 'Joka minun leipääni syö, on nostanut kantapäätänsä minua vastaan.' 19. Jo nyt minä sanon sen teille, ennen kuin se tapahtuu, että te, kun se tapahtuu, uskoisitte, että minä olen se. 20. Totisesti, totisesti minä sanon teille: joka ottaa vastaan sen, jonka minä lähetän, se ottaa vastaan minut; mutta joka ottaa vastaan minut, se ottaa vastaan hänet, joka on minut lähettänyt. (Jh 13:16:20.)

– Tämä on pyhä evankeliumi.

JOHDANTO

- a. Tekstimme kaksi ensimmäistä jaetta eli jakeet 16-17 puhuvat Herrastamme ja suhteestamme häneen. Kaksi seuraavaa jaetta eli jakeet 18-19 puhuvat Juudaksesta, Jeesuksen kavaltajasta. Tekstimme viimeinen eli 20. jae puhuu Jeesuksen todistajista.
- b. Tässä saarnassa paneudumme mainittuihin kolmeen asiaan: Jeesukseen Herraamme, Juudas Iskariotiin ja Jeesuksen todistajiin.
- c. Aloitan kuitenkin tekstin lopusta eli Jeesuksesta todistamisesta: Kun Jeesus ja myöhemmin opetuslapset halusivat voittaa ihmisiä Kristukseen uskoviksi, he lähtivät liikkeelle Mooseksesta ja profeetoista ja osoittivat, että kirjoitukset ovat käyneet toteen. Toisin sanoen he ottivat esille VT:sta Kristusta koskevia ja häneen liittyviä profetioita ja osoittivat, kuinka ne täyttyvät Jeesus Nasaretilaisessa. Itse asiassa tämän päivän tekstissämme annetaan tästä menetelmästä kaksinkertainen todistus. Ensin osoitetaan, mitä VT sanoo Jeesuksesta ja Hänen nimestään. Sitten viitataan siihen, mitä VT sanoo Juudaksesta.

1. JEESUS NASARETILAINEN (13:16-17)

Kertaamme tekstimme kaksi ensimmäistä jaetta: *16. Totisesti, totisesti minä sanon teille: ei ole palvelija herraansa suurempi eikä lähettiläs lähettäjäänsä suurempi. 17. Jos te tämän tiedätte, niin olette autuaat, jos te sen teette.* – Kahteen asiaan kiinnitämme näiden jakeiden johdosta huomion:

1.1. Kuka tämä mainittu Herra on?

Kirkkoraamattu -92 kirjoittaa sekä tekstimme edellä jakeessa 13 että tekstiimme kuuluvassa 16. jakeessa Herra-sanana (kreikan *Kyrios*) **pienellä alkukirjaimella** eli tarkoittamaan ihmistä eikä Jumalaa. Jos käänös olisi oikein, silloinhan Jeesus opettaisi jakeissa 16-17 näin: Jos tiedätte ja tunnustatte, että talossa kuin talossa isäntä on suurempi kuin palvelija, niin te olette autuaita eli pelastettuja. Eihän se näin voi olla.

Heprealaisessa VT:ssä *Kyrios*-sanana vastine on *JHWH* (*Jahwe*). Tällä nimellä Jumala oli ilmaissut jo 1500 vuotta aikaisemmin Mooseksen kutsumusnäyssä Midianin maalla itsensä Moosekselle (2Ms 3:14). Luen jakeet 13–14 Toisen Mooseksen kirjan 3. luvusta:

Mooses sanoi Jumalalle: "Katso, kun minä menen israelilaisten luo ja sanon heille: 'Teidän isienne Jumala on lähettänyt minut teidän luoksenne', ja kun he kysyvät minulta: 'Mikä hänen nimensä on?' niin mitä minä heille vastaan?" Jumala vastasi Moosekselle: "Minä olen (hepr. JHWH)." Ja hän sanoi vielä: "Sano israelilaisille näin: 'Minä olen' (JHWH) lähetti minut teidän luoksenne." (2Ms 3:13–14).

Kreikan *Kyrios*, tekstimme Herra, ei ole kuka tahansa isäntä, vaan VT:n *JHWH*, joka kreikaksi käännettynä kuuluu *ego eimi*, ”Minä olen”, jonka Jeesus tunnustaa omaksi nimekseen. *JHWH* on Jumalan yleisin nimi Vanhassa testamentissa. Se esiintyy siellä yli 6800 kertaa ja tarkoittaa siis Jeesusta, Jumalan Poikaa. Samalla tämä osoittaa sen, että VT on täynnä Kristusta. Aidossa vokalisoimattomassa hepreassa nimi ”*JHWH*” kirjoitetaan neljällä konsonantilla, J H W H, josta syystä sitä kutsutaan ”tetragrammatoniksi” (kreik., nelikirjaiminen). *JHWH*-nimessä viimeinen h-konsonantti on apukirjaimena merkitsemässä pitkää vokaalia. Tällaisia apukirjaimia tarvittiin, koska heprean kieltä kirjoitetaan pelkillä konsonanteilla. Lukijan täytyy ulkomuistista tekstiyhteyden perusteella pystyä vokalisoimaan teksti.

1.2. Miksi juutalaiset vihasivat Jeesusta?

Jumalan lain toinen käsky eli Jumalan nimen turhaan lausumisen kieltö aiheutti juutalaisuudessa tavan käyttää **kiertoilmaisuja** ihmisen puhuessa itsestään. He halusivat välttää sanoja 'minä olen'. Tästä syystä Johanneksen evankeliumin sisältämät lukuisat Jeesuksen "minä olen" -lausumat olivat hänen juutalaisille kuulijoilleen shokki ja herättivät kysymyksen: "Jeesus Nasaretilainen, keneksi sinä itsesi kuvittelet ja teet?" Juutalaisuuden näkökulmasta Jeesus syyllistyi kaikkein raskaimpaan **Jumalan pilkkaan**. Siksi he kerta toisensa jälkeen poimivat kiviä kivittääkseen Jeesuksen Jumalan pilkkaajana. Jeesusta ei kuitenkaan teloitettu kivittämällä, vaan ristiin naulitsemalla, jotta kirjoitukset kävisivät toteen, sillä VT:ssä sanotaan näin: *Koirien lauma saartaa minut, minut ympäröi vihamiesten piiri. Käteni ja jalkani ovat lävistetyt* (Ps 22:17, suomalaiset kirkkoraamatut kääntävät ko. jakeen oudosti). Messiaan teloituspaiikkakin oli säädetty etukäteen tapahtumassa, jossa Aabraham sai Jumalalta käskyn uhrata oma ainokainen poikansa Iisakki ”paikassa, jonka Jumala hänelle osoitti” (1 Ms 22:2-4).

Toisin sanoen, vastoin tämän ajan modernin teologian kaavailuja Jeesus ei edellytä opetuslapiltaan vain jotain epämääräistä uskomista. Hän antaa uskolle perustellun konkreettisen sisällön, joka on sanottu tämän päivän tekstissämme. Usko ei ole pelkästään selittämätön mysteeri, eksistentiaalinen kokemus. Kristinuskolla on konkreettinen jumalallinen sisältö, tämä: Jeesus Nasaretilainen, Judan heimoon kuuluva mies, on samalla jo luomisessa mukana ollut ja Moosekselle Midianin maalla palavassa pensaassa ilmestynyt

JHWH, Jumalan Poika, joka sikisi Pyhästä Hengestä ja syntyi Neitsyt Mariasta ja joka kuoli Moorian vuoren Golgataksi kutsutulla kalliolla meidän syntiemme sovituksiksi.

Kun UT käyttää Jeesuksesta nimitystä *Kyrios*, niin kyseessä on yksiselitteisesti Jeesuksen identifioiminen eli tunnistaminen VT:n Jahveksi, minä oleksi. Se, että Jeesus on samanaikaisesti ihminen ja Jumala, on ihmisjärjelle käsittämätön. Sen tähden Raamatussa sanotaankin: ”Kukaan ei voi sanoa: ’Jeesus olkoon Herra’, muuten kuin Pyhässä Hengessä (1 Kr 12:3).

2. JUUDAS ISKARIOT (13: 18-19)

Kertaamme seuraavat tekstimme kaksi jaetta: 18. *En minä puhu teistä kaikista: minä tiedän, ketkä olen valinnut; mutta tämän kirjoituksen piti käymän toteen: ’Joka minun leipääni syö, on nostanut kantapäätänsä minua vastaan.’* 19. *Jo nyt minä sanon sen teille, ennen kuin se tapahtuu, että te, kun se tapahtuu, uskoisitte, että minä olen (se).* – Kahteen asiaan kiinnitämme huomion näidenkin jakeiden johdosta:

2.1. Juudas Jeesuksen jumaluuden toisena perusteluna

Vakuuttaakseen opetuslapsilleen, että hän, Jeesus, on Jumala, Jeesus käyttää myös **negatiivista esimerkkiä** eli Juudaksen tapausta todisteena: ”*Jo nyt minä sanon sen teille, ennen kuin se tapahtuu, että te, kun se tapahtuu, uskoisitte, että **minä olen***”, kreikaksi *ego eimi*, hepreaksi *JHWH*.

Toisin sanoen, Juudaksen kauhistuttava teko ei saa järkyttää opetuslasten uskoa Jeesukseen Jumalana, sillä Jeesus on edeltäpäin ollut siitä tietoinen. Juudaksen teko ja Jeesuksen häpeällinen kuolema ristillä sen seurauksena ei merkitse Jeesuksen julistaman Jumalan valtakunnan luhistumista, vaan sen perustuksen laskemista ja Jumalan valtakunnan ilmestymistä ja voittoa. Ristin teologiassa voitto on kätkeyty tappioon, elämä kuolemaan ja kunnia häpeään. **Jeesus voittaa Golgatalla häviämällä.**

Jeesus valmistaa opetuslapsiaan siihen, että heidän uskonsa Jeesukseen tulee pian joutumaan suurelle koetukselle. Jeesus haluaa vahvistaa heidän uskoaan. Hän tekee sen viittaamalla myös siihen, mitä eräs heistä – opetuslapsista – tulee 1000 vuotta aikaisemmin annetun profetian mukaan tekemään. Näin Jeesus kiinnittää opetuslapsensa Jumalan profeetalliseen, pettämättömään sanaan, sen lupauksiin ja niiden toteutumisiin.

Kysymme vielä: mitä merkitsee Jeesuksen mainitsema n. 1000 vuotta aikaisemmin Daavidin kautta Psalmissa 41 annettu ennustus hänestä, ”*joka minun leipääni syö, on nostava kantapäätänsä minua vastaan*” (Ps 41:10)?

Raamatun selittäjät arvelevat sen tarkoittavan samaa, mistä Jeesus mainitsee opetuslapsilleen siinä yhteydessä, kun hän sanoo: ”Jos teitä jossakin paikassa ei oteta vastaan eikä kuunnella, lähtekää sieltä ja pudistakaa pöly jaloistanne. Tämä on oleva todiste heitä vastaan” (Mk 6:11). Toisin sanoen tekstimme mukaan Jeesuksen läheinen ystävä ja vakinainen pöytäkumppani pudistaa Jeesuksen matkassa jalkoihinsa tarttuneen pölyn pois, se on: tulee katkaisemaan suhteensa ystäväänsä Jeesukseen, tulee nousemaan häntä vastaan ja pettämään hänet.

2.2. Oliko Juudas ennalta määrätty kavaltamaan Jeesuksen?

Kristillisissä kirkoissa on eri aikoina keskusteltu paljon siitä, ovatko Raamatun tekstit Juudaksesta osoitusta Jumalan ennalta tietämyksestä vai ennalta määräämisestä. Raamattu ja Luterilaiset tunnustuskirjamme eivät tue niin sanottua kaksinkertaista predestinaatio-oppia, jonka mukaan toiset olisivat ennalta määrätty pelatukseen ja toiset kadotukseen. Jumalan ennalta tietämys kohdistuu sekä hyviin että pahoihin, mutta **se ei ole pahan eikä pahantekijöiden turmion syy**. Tekstissämme oleva Jeesuksen viittaus Juudakseen ja siihen, kuinka jo tuhat vuotta ennen Juudaksen syntymää Daavid psalmissaan on kirjoittanut hänestä, on tarkoitettu vahvistamaan meidän luottamustamme Jumalan sanaan ja uskoamme Jeesukseen Kristukseen Jumalan lähettämänä syntiemme sovittajana ja maailman Vapahtajana.

3. JEESUKSEN TODISTAJAT (13:20)

Kertaamme tekstimme viimeisen jakeen: *20. Totisesti, totisesti minä sanon teille: joka ottaa vastaan sen, jonka minä lähetän, se ottaa vastaan minut; mutta joka ottaa vastaan minut, se ottaa vastaan hänet, joka on minut lähettänyt.* – Kolmeen asiaan kiinnitämme huomion tämän jakeen tiimoilta:

3.1. Jumalan antamien armonvälineiden merkitys

Jeesuksen tunnustaminen Jumalan Pojaksi merkitsee sitä, että tässä ajassa aistein tavoittamaton Jumala kohdattiin Jeesuksessa. Kun otamme vastaan Jeesuksen, otamme vastaan Jumalan. Jeesuksen vastaan ottaminen on ehdoton rajaus, joka sulkee pois muut tiet Jumalan tuntemiseen ja Jumalan valtakuntaan. Samalla Jeesus tähän aineelliseen maailmaamme tullessa, aistein havaittavana hahmona, on meille annettujen **armonvälineiden** kautta kaikkien ihmisten vastaanotettavissa. Kaikki epämääräisyys ja mystisyys on vaihtunut kaikkein suurimpaan varmuuteen ja luotettavuuteen.

3.2. Entä todistajien merkitys?

Teksti lisää tähän perusteemaan vielä yhden välttämättömän ajatuksen. On nimittäin luonnollista esittää nyt ajallisen ja paikallisen etäisyyden päästä vielä jatkokysymys, tämä: mikä on Jeesuksen todistajien merkitys tänään? Jeesuksen vastaus sisältyy tekstimme viimeiseen jakeeseen. Niiden tehtävä, jotka elivät Jeesuksen lähellä ja olivat Jumalan valmistaman pelastusviestin vastaanottajia, oli viedä oma todistuksensa eri puolille maailmaa ja ulottaa todistuksensa eri aikakausiin jatkuvana **sukupolvien ketjuna**. Alkuperäisten todistajien kokemukset ovat avoimia tutkistelulle ja koettelemiselle. Jo 2000 vuoden ajan ne ovat kestäneet testaamisen ja tulevat kestäämään jatkossakin. Näin toteutuu Jeesuksen sana siitä, että jokainen, joka ottaa vastaan heidän todistuksensa, ottaa vastaan itsensä Jeesuksen ja Hänen kauttaan Isän, Jumalan.

Kristus-todistusta ja lähetystyötä ajatellen me elämme tänä päivänä Suomessa ja koko Euroopassa erittäin mielenkiintoista aikaa. Nyt kysytään: ovatko kristilliset kirkot ja myös Suomen Lähetysliitto hereillä? Kun kristilliset kirkot eivät ole menneet pelastuksen evankeliumin kanssa riittävästi pakanoiden luo, Jumala tuo nyt pakanat meidän luoksemme. Jumala on asettanut eteemme vaihtoehdon: Joko me ja yleensä Eurooppa evankelioi luoksemme tulleet islamilaiset tai tänne tulleet muslimit käännäyttävät Euroopan

islamilaiseksi maanosaksi. Edellinen vaihtoehto on Jumalan meille vielä antama mahdollisuus. Jälkimmäinen vaihtoehto pitää sisällään Jumalan tuomion. Kun Suomi ja koko Eurooppa on kääntänyt pitkälle selkensä Kristukselle ja kristinuskolle, Jumala sallii, että muslimit tulevat ja islamilaistavat koko Euroopan. Luomakunta kypsyy tuomiopäivää varten. Saatamme olla varsin pian ajassa, josta Raamattu sanoo: *kun Ihmisen Poika tulee, löytyneekö uskoa maan päältä* (Lk 18:8)?

3.3. Jeesuksen ja hänen todistajiensa kohtalon yhteys

Jeesuksen todistajien suuren tehtävän ja merkityksen korostamiseen Jeesus liittää tekstin alussa myös ajatuksen, **etteivät he toki ole Mestariaan suurempia**. He ovat Jeesuksen seuraajia ja palvelijoita ja sellaisina myös avoimia samalle kohtalolle maailmassa, joka itse Mestarilla aikanaan oli. Mutta kuitenkin juuri tätä tehtävää suorittaessaan ja sen tuomia kohtaloita läpi eläessään Kristuksen todistajat ovat autuaita, eivät tosin todistamisensa tähden, vaan hänen tähtensä, josta he todistavat.

PÄÄTÖS

Tekstimme viimeinen ja ensimmäinen jae alkavat samalla tavalla: ”*Totisesti, totisesti (Aamen, aamen), minä sanon teille.*” Jos me käytämme sanaa ”aamen”, me panemme sen tavallisesti puheemme loppuun, sen sijaan Jeesus aloitti painavat puheensa tällaisella johdannolla: ”*Totisesti, totisesti (aamen, aamen) minä sanon teille*”. Tämä vain Jeesukselle ominainen sana toistuu evankeliumeissa lukuisia kertoja, mutta kaksoisilmaisuna, ”totisesti, totisesti”, se on vain Johanneksen evankeliumissa, mutta siellä peräti 30 kertaa. Kyseiset sanat vastaavat tavallaan vanhan liiton profeettojen sanoja ”näin sanoo Herra” ja antavat niitä seuraavalle puheelle jumalallisen arvoallan: tämä on **varmasti totta**.

Arasti, mutta kuitenkin sanon tämänkin saarnan jälkeen: Aamen!

Rakkaat ystävät, tutkistelkaa yksin ja yhdessä sitä, mitä olen sanonut. Tutkikaa, onko asia niin kuin olen sanonut, vai puhunko minä omiani.

Rukoilemme: Rakas Kolmiyhteinen Jumalamme, ole kiitetty ja ylistetty siitä, että saan olla yksin Jumalan armosta, Kristuksen tähden, uskon kautta autuas. Siitä kiitollisena rukoilen todistajan tehtävää ajatellen vielä vanhan hengellisen laulun sanoja tapaillen: ”Auta Herra, ett` tuotavana lyhde pienoinen mullakin ois!”

VIRRET: 424; 172; 419; 421 (Eht. virret Luterilaisista virsistä); 510